

УДК 330.322:[63:551.521](477.42)

Каленська В. П.

Житомирський національний агроекономічний університет

ЧИННИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ НА РАДІАЦІЙНО ЗАБРУДНЕНИХ ТЕРИТОРІЯХ

У статті виокремлено групи чинників, які впливають на інвестиційну привабливість підприємств на радіаційно забруднених територіях. Зокрема визначено чинники розвитку економіки, галузі сільського господарства регіону, рівня радіоактивного та іншого забруднення регіону. На основі описової матриці, матриці кореляцій, «таблиці Чеддока» досліджено чинники, які впливають на рівень інвестування в сільське господарство Житомирської області. За результатами виявлено, що до чинників, які мають найбільший вплив відносяться викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря; витрати на охорону та раціональне використання природних ресурсів; загальний обсяг відходів; кількість населених пунктів, віднесених до зон радіоактивного забруднення тощо. Встановлена пряма залежність між радіаційним забрудненням територій і обсягами інвестування у сільське господарство на цих територіях. Відтак, необхідним є розробка істотно нової системи інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств радіаційно-забруднених територій з метою підвищення їх ефективності.

Ключові слова: інвестиції, інвестування, інвестиційна привабливість, радіаційно забруднені території, сільськогосподарські підприємства, чинники впливу.

Постановка проблеми. Розвиток сільського господарства в Україні в сучасних умовах вимагає масштабного й ефективного інвестиційного забезпечення. Особливо актуальне це завдання для територій, які постраждали від радіаційного впливу. Усім відомо, що Житомирська область у кінці минулого століття була однією з тих територій, які виявилися забрудненими радіонуклідами внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС. Це зумовлює специфічні особливості господарювання на землі Житомирщини, а саме необхідність додаткових витрат на ведення сільського господарства і відновлення ґрунтів. У результаті підвищується собівартість продукції, виробленої на даній території. Як наслідок, сільськогосподарські підприємства забруднених районів Житомирської області потребують значно більших капіталовкладень порівняно з іншими сільгоспвиробниками. І це постає головною проблемою як для області в цілому, так і для її аграрного сектору зокрема.

У даному аспекті важливим є виділення тих факторів, які знижують інвестиційну привабливість регіону, з метою нівелювання або хоча б зменшення їх впливу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми інвестування сільськогосподарських підприємств розглядали В.С. Уланчук та О.В. Жарун [9]. Сучасні виклики, стратегічні пріоритети та завдання щодо інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства були темою розгляду наукових розвідок М.І. Кісіля, О.Ю. Лупенко, М.Ю. Кожем'якіна, В.Я. Месель-Веселяка та ін. [3; 4; 7].

Значно менш дослідженими є проблеми інвестування сільськогосподарських підприємств, що розміщуються на радіаційно забруднених територіях. В деякій мірі ця тема піднімається В.М. Ходаківським [10], який обґрунтовує необхідність змін у підході до інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств радіаційно забруднених територій Житомирської області. Свого часу розгляд проблем діяльності сільськогосподарських підприємств на радіоактивно забруднених територіях свої дослідження присвячували С.М. Корживлінський, Г.В. Стадник, В.І. Торкатюк, А.С. Малиновський, В.К. Данилко, Є.І. Ходаківський.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Дані автори традиційно зупи-

няються на загальних механізмах управління сільськогосподарськими підприємствами, які працюють на радіаційно забруднених територіях, але не акцентують уваги на перешкодах ефективного залучення інвестицій. Недослідженою на даний час залишається й проблема виокремлення факторів переважного впливу на інвестиційну привабливість агропромислового виробництва на територіях, які зазнали свого часу радіаційного забруднення.

Мета статті полягає у виокремленні та характеристиці чинників, що впливають на інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств Житомирської області в умовах радіаційного забруднення територій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема інвестиційного забезпечення розвитку на радіаційно забруднених територіях є найбільш гострою серед малих і середніх сільськогосподарських підприємств та особистих селянських господарств. Досягнення позитивних зрушень у цьому напрямі найбільшою мірою залежить від використання місцевих можливостей інвестиційного забезпечення. Однак такі можливості в більшості регіонів і територій обмежені. Тому проблема інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства і села набуває масштабності. Розв'язання її має національне значення і потребує консолідації зусиль усіх ланок і сфер виробництва, соціуму, органів державної влади та управління економікою. Вченими ННЦ «Інститут аграрної економіки» розроблено стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 р., де визначено сукупність індикаторів, що сприятимуть повному забезпеченню потреб розвитку сільського господарства в інвестиційних ресурсах [8].

Інвестиційна привабливість регіону визначається як відповідність регіону головним цілям інвесторів, що полягають у прибутковості, безризиковості та ліквідності інвестицій. Активізація інвестиційної діяльності є пріоритетною умовою стабільного розвитку регіонів, яка здатна залучити фінансові та матеріальні ресурси як вітчизняних, так і зарубіжних інвесторів, а також раціонально їх використовувати в найбільш пріоритетних галузях економіки. Обсяг залучених в економіку регіону інвестицій – це один із критеріїв ефективності його функціонування [7].

До критеріїв інвестиційної привабливості регіону потрібно віднести: 1. Виробничий потенціал (потенціал основних засобів). 2. Трудовий потенціал (вартість, освіченість). 3. Природно-ресурсний потенціал (баланси енергетики, земельних ресурсів, природних ресурсів). 4. Потенціал економічної інфраструктури. 5. Інноваційний потенціал. 6. Потенціал соціальної інфраструктури. 7. Потенціал транспортної доступності. 8. Природозахисний потенціал. 9. Потенціал ємності ринку. 10. Рівень економічного розвитку. 11. Стан довкілля. 12. Рівень загальної безпеки. 13. Економічно-правове середовище (фінансова стабільність, податкові пільги для інвестора, відсутність податку на інвестиції, очікування економічної активності, рентабельність у виробничих галузях та галузях спеціалізації). 14. Активність регіону щодо інвесторів, інвестиційна діяльність у регіоні [7].

Інвестиційний рейтинг регіону доповнюється і обумовлюється рейтингом ділової активності. Ділова активність визначається економічним станом промислових підприємств, в якості основних показників беруться: зміни обсягів виробництва; зміни обсягів реалізації; завантаженість виробництва; поточний фінансово-економічний стан; загальні показники економічного стану [12].

Важливе значення у формування системи інвестиційного забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств на радіаційно забруднених територіях мають чинники впливу на інвестиційну привабливість. Серед цих чинників слід виокремити такі групи, які визначають рівень привабливості території для інвесторів [1, с. 126]:

– ті, що впливають на рівень інвестиційного потенціалу регіону (природно-географічний, трудовий, виробничий, інноваційний, інституціональний, інфраструктурний, фінансовий, споживчий потенціали);

– ті, що визначають рівень некомерційних інвестиційних ризиків (законодавчі, політичні,

соціальні, економічні, екологічні та кримінальні ризики);

– інвестиційна активність (концентрація і розподіл інвестиційного капіталу, активізація впровадження нових виробничих потужностей, розвиток прямих і портфельних інвестицій).

Серед екологічних чинників, що негативно впливають на забруднення та загалом рівень інвестування у сільськогосподарські підприємства, відносимо: погіршення екологічної ситуації на території області, залишки радіаційного забруднення, яке виникло внаслідок вибуху на Чорнобильській АЕС, неефективне поводження з відходами, у тому числі й небезпечними, та ін.

Негативний вплив чинників радіаційного забруднення на діяльність сільськогосподарських підприємств проявляється у менших обсягах інвестування у забруднених регіонах (у 2014 р.): Житомирська обл. – 2904,9 млн. грн., Волинська обл. – 3389,7 млн. грн., Київська обл. – 19653,4 млн. грн., Рівненська обл. – 2804,5 млн. грн. та Чернігівська обл. – 2621,2 млн. грн., що є нижче середнього рівня загалом по Україні.

До основних чинників, що впливають на інвестування в сільськогосподарські підприємства Житомирської області, відносимо: викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря; витрати на охорону та раціональне використання природних ресурсів; загальний обсяг відходів; кількість населених пунктів, віднесених до зон радіоактивного забруднення; індекси обсягу виконаних будівельних робіт; індекси промислової продукції; витрати на інновації; ВРП; кількість сільськогосподарських підприємств; обсяг роздрібного товарообороту підприємств; витрати на розвиток інфраструктури; індекс інфляції; капітальні інвестиції в сільське господарство (табл. 1).

Отже, протягом 2002–2014 рр. відбулося зростання викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на 15,6 тис. т, витрат на охорону та раціональне використання природних ресур-

Таблиця 1

Чинники, що впливають на інвестування в сільськогосподарські підприємства Житомирської області впродовж 2002–2014 рр.

Назва показника	Роки					Відхилення, +/-	
	2002	2005	2010	2013	2014	2014/2002	2014/2013
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, тис. т	61,8	72,4	87,5	88,4	77,4	15,6	-11
Витрати на охорону та раціональне використання природних ресурсів, тис. грн.	91475,4	97547,3	99457,9	100047,5	101897,9	10422,5	1850,4
Загальний обсяг відходів, тис. т	0,9	20,4	6296,6	6630,7	5999,7	5998,8	-631
Кількість населених пунктів, віднесених до зон радіоактивного забруднення	734	734	734	734	734	0	0
Індекси обсягу виконаних будівельних робіт, % до попереднього року	90,0	104,1	80,8	120,5	77,9	-12,1	-42,6
Індекси промислової продукції, % до попереднього року	122,0	113,1	108,2	113,4	107,1	-14,9	-6,3
Витрати на інновації, тис. грн.	51018,3	46797,1	28417,3	73107,0	60588,0	9569,7	-12519
ВРП, у фактичних цінах, млн. грн.	5947	7430	18743	25676	27377	21430	1701
Кількість с/г підприємств	375	409	311	1209	1192	817	-17
Обсяг роздрібного товарообороту підприємств, млн. грн.	846,4	1775,5	5028,0	7914,1	9362,7	8516,3	1448,6
Витрати на розвиток інфраструктури, тис. грн.	294584	284547	276217	301680	296017	1433	-5663
Індекс інфляції, %	99,4	110,3	109,1	100,5	124,9	25,5	24,4
Капітальні інвестиції в сільське господарство, тис. грн.	210093	218002	230734	541005	561171	351078	20166

Джерело: складено автором на основі [5; 6]

Матриця вибору найбільш значимих кореляційних факторів впливу на інвестування в сільське господарство Житомирщини протягом досліджуваного періоду

№ з/п	Показник Y	Рівняння за факторами	Коефіцієнт кореляції
1	Капітальні інвестиції в сільське господарство	$Y = -333E4 + 12,679 * \text{Витрати на розвиток інфраструктури}$	$r=0,70$
2	Капітальні інвестиції в сільське господарство	$Y = 1280E2 + 44,974 * \text{Обсяг роздрібного товарообороту підприємств}$	$r=0,91$
3	Капітальні інвестиції в сільське господарство	$Y = 77254, + 393,23 * \text{Кількість с/г підприємств}$	$r=0,99$
4	Капітальні інвестиції в сільське господарство	$Y = 77347, + 16,135 * \text{ВРП}$	$r=0,88$
5	Капітальні інвестиції в сільське господарство	$Y = -946E2 + 8,5931 * \text{Витрати на інновації}$	$r=0,78$
6	Капітальні інвестиції в сільське господарство	$Y = 2144E2 + 36,357 * \text{Загальний обсяг відходів}$	$r=0,69$
7	Капітальні інвестиції в сільське господарство	$Y = -271E4 + 31,315 * \text{Витрати на охорону та раціональне використання природних ресурсів}$	$r=0,69$
8	Капітальні інвестиції в сільське господарство	$Y = 1869E3 - 135E2 * \text{Індекси промислової продукції}$	$r= -0,43$

Джерело: власна розробка автора

сів – 10422,5 тис. грн., загального обсягу відходів – 5998,8 тис. т., витрат на інновації – 9569,7 тис. грн., ВРП – на 21430 млн. грн., кількості с/г підприємств – на 817 одиниць, обсягу роздрібного товарообороту підприємств 8516,3 млн. грн., витрат на розвиток інфраструктури – на 1433 тис. грн., індексу інфляції – 25,5%, а також капітальних інвестицій в сільське господарство – на 351078 тис. грн. Щодо показників, які показали від’ємну тенденцію, то серед них – індекси обсягу виконаних будівельних робіт (-12,1) та індекси промислової продукції (-14,9).

Для аналізу факторів впливу на інвестування в сільське господарство Житомирщини протягом досліджуваного періоду відтворимо описову матрицю та матрицю кореляцій (табл. 2).

На інвестування в сільське господарство Житомирщини протягом досліджуваного періоду чинили прямий вплив такі фактори, як витрати на розвиток інфраструктури ($r=0,70$), обсяг роздрібного товарообороту підприємств ($r=0,91$), кількість с/г підприємств ($r=0,99$), ВРП ($r=0,88$), витрати на інновації ($r=0,78$), загальний обсяг відходів ($r=0,69$) та витрати на охорону та раціональне використання природних ресурсів ($r=0,69$), а обернений – індекси промислової продукції ($r=-0,43$).

Щільність зв’язку між залученням капітальних інвестицій та іншими чинниками, що на них впливають, у Житомирській області можна визначити за допомогою «Таблиці Чеддока». Шкала оцінки тісноти зв’язку за коефіцієнтом кореляції наведена в табл. 3.

Відповідно, на загальні обсяги інвестування у сільське господарство Житомирщини впливала кількість сільськогосподарських підприємств регіону та обсяг роздрібного товарообороту, витрати на інновації, ВРП та витрати на розвиток інфраструктури, а також витрати на охорону та раціональне використання природних ресурсів та загальний обсяг відходів (рис. 1).

Значний вплив на динаміку та структуру іноземних інвестицій мали також: обсяги роздрібного товарообороту окремих сільськогосподарських підприємств; частки ринку підприємств; фінансові

показники їх господарської діяльності: коефіцієнти фінансової стійкості; коефіцієнти абсолютної ліквідності; фондовіддачі; показники рентабельності діяльності сільськогосподарських підприємств; рентабельність підприємства, ROA; ROE; показники стійкості економічного зростання.

Висновки. Сучасні виклики, цілі та завдання сільськогосподарського сектору економіки обумовлюють необхідність вирішення завдань щодо інвестиційного забезпечення їх розвитку. Особливо актуальне це питання для Житомирської області, частина території якої є радіаційно забрудненою. Проведений аналіз дозволив виділити чинники, найбільш впливові на рівень інвестування в сіль-

Таблиця 3

Величина коефіцієнта кореляції і тіснота зв’язку за «Таблицею Чеддока»

Коефіцієнт кореляції (r)	Тіснота зв’язку
1,00	Зв’язок функціональний
0,90-0,99	Дуже сильний
0,70-0,89	Сильний
0,50-0,69	Значний
0,30-0,49	Помірний
0,10-0,29	Слабкий
0,00	Зв’язок відсутній

Джерело: складено автором на основі [12]

Рис. 1. Тіснота зв’язків факторів впливу на інвестування в сільське господарство Житомирщини протягом досліджуваного періоду

Джерело: власна розробка автора

ське господарство Житомирської області. Це, зокрема, викиди забруднюючих речовин в атмосферу повітря; витрати на охорону та раціональне використання природних ресурсів; загальний обсяг відходів; кількість населених пунктів, віднесених до зон радіоактивного забруднення; індекси обсягу виконаних будівельних робіт; індекси промислової продукції; витрати на інновації; ВРП;

кількість сільгосп підприємств; обсяг роздрібного товарообороту підприємств; витрати на розвиток інфраструктури; індекс інфляції.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у знаходженні тих шляхів і засобів, які допоможуть знизити негативний вплив розглядуваних чинників на інвестиційну привабливість аграрного сектору регіону.

Список літератури:

1. Андел І.В. Економічний, фінансовий та екологічний аспекти інвестиційної привабливості регіону / І.В. Андел // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – № 19(10). – С. 126–141.
2. Асаул А.Н. Систематизация факторов, характеризующих инвестиционную привлекательность регионов / А.Н. Асаул // Региональная экономика. – 2004. – № 2. – С. 53–62.
3. Інвестиційна привабливість аграрно-промислового виробництва регіонів України / П.Т. Саблук, М.І. Кісіль, М.Ю. Коденська та ін.; за ред. М.І. Кісіля, М.Ю. Коденської. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – 478 с.
4. Кісіль М.І. Сучасні виклики, стратегічні пріоритети та завдання щодо інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства / М.І. Кісіль // Інноваційна економіка. – 2014. – № 1. – С. 14–16.
5. Статистичний щорічник Житомирської області за 2008 р. / За ред. Г.А. Пашинської. – Житомир: Головне управління статистики у Житомирській області, 2009. – 528 с.
6. Статистичний щорічник Житомирської області за 2014 р. / За ред. Г.А. Пашинської. – Житомир: Головне управління статистики у Житомирській області, 2015. – 516 с.
7. Степаненко С.В. Інвестиційна привабливість регіонів та інноваційна політика в контексті сталого економічного зростання / С. В. Степаненко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2012-2/doc/2/10.pdf>.
8. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 р. / За ред. Ю.О. Лупенка, В.Я. Месель-Веселяка. – К.: ІАЕ, 2012. – 182 с.
9. Ткаченко Е.Л. Определение привлекательности территорий как исходный этап регулирования инвестиционных процессов / Е.Л. Ткаченко // Регион, город, предприятие в условиях переходной экономики. – Донецк: ИЭПИ НАН Украины. – 2000. – С. 258–262.
10. Уланчук В.С. Проблеми інвестування сільськогосподарських підприємств / В.С. Уланчук, О.В. Жарун // Збірник наукових праць Уманського НУС. – 2009. – № 72(2) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://udau.edu.ua/library.php?pid=1533>.
11. Ходаківський В.М. Інвестиційне забезпечення сільськогосподарських підприємств радіаційно-забруднених територій Житомирської області / В.М. Ходаківський // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент». – 2013. – Вип. 6(57). – С. 177–180.
12. Хопчан В.М. Теоретичні засади оцінювання інвестиційної привабливості регіону / В.М. Хопчан // Ефективна економіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3135>.
13. Чигринська О.С. Теорія економічного аналізу / О.С. Чигринська, Т.М. Власюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 232 с.

Каленская В. П.

Житомирский государственный университет имени Ивана Франко

ФАКТОРЫ ИНВЕСТИЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ НА РАДИАЦИОННО ЗАГРЯЗНЕННОЙ ТЕРРИТОРИИ

Резюме

В статье выделены группы факторов, влияющие на инвестиционную привлекательность предприятий на радиоактивнозагрязненных территориях. В частности определены факторы развития экономики, отрасли сельского хозяйства региона, уровня радиоактивного и другого загрязнения региона. На основе описательной матрицы, матрицы корреляций, «таблицы Чеддока» исследованы факторы, которые влияют на уровень инвестирования в сельское хозяйство Житомирской области. По результатам выявлено, что к факторам, которые оказывают наибольшее влияние, относятся: выбросы загрязняющих веществ в атмосферный воздух; расходы на охрану и рациональное использование природных ресурсов; общий объем отходов; количество населенных пунктов, отнесенных к зонам радиоактивного загрязнения. Установлена прямая зависимость между радиационным загрязнением территорий и объемами инвестирования в сельское хозяйство на этих территориях. Поэтому необходимо разработка существенно новой системы инвестиционного обеспечения сельскохозяйственных предприятий радиационно-загрязненных территорий с целью повышения их эффективности.

Ключевые слова: инвестиции, инвестирование, инвестиционная привлекательность, радиационно загрязненные территории, сельскохозяйственные предприятия, факторы влияния.

Kalenska V. P.

Zhytomyr Ivan Franko State University

FACTORS OF INVESTMENT SUPPORT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES DEVELOPMENT IN THE AREAS CONTAMINATED BY RADIATION

Summary

Article outlines the groups of factors which influence to the investment attractiveness of enterprises are located in radiation polluted territories. In particular it's defined the factors of economic development, direction of agriculture of the region, level of radioactive and other region pollution. At the basis of descriptive

matrix, correlation matrix, „Cheddocks’ scale”, it’s discovered the factors influence to agriculture investments’ level in Zhytomyr region. By the rules, it’s admitted that factors of the polluting substances in atmospheric air; expenses on protection and rational use of natural resources; total amount of waste; number of the settlements carried to zones of radioactive pollution and so on areas, are the factors give the most important influences. It’s considered the direct dependence between radiation pollution of territories and volumes of investment into agriculture in these areas. Therefore it is necessary development of significantly new system of investment providing the agricultural enterprises of the radiation and polluted territories for the purpose of their efficiency increasing.

Keywords: investments, investment attractiveness, radiation contaminated territories, the farms, the factors of influence.

УДК 334.722:001.8

Ярема Б. П.
Остафій М. М.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ АКТИВНОСТІ РЕГІОНІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ЙОГО ОЦІНКИ

Від наявності ресурсів залежать успішний розвиток одних галузей та необхідність у стимулюванні інших. У статті досліджується підприємницький потенціал регіонів як основний фактор підвищення конкурентоспроможності економіки. Запропоновано авторський підхід до диференціації регіонів за такими ознаками, як територіальні, виробничий потенціал, рівень економічного розвитку. Це дозволить сформувати можливості підприємницького потенціалу регіонів та запропонувати необхідні напрями стимулювання їхнього розвитку.

Ключові слова: потенціал регіону, ресурси, виробничі ознаки, територіальні ознаки, рівень економічного розвитку.

Постановка проблеми. Україна наділена природними багатствами та високим рівнем людського потенціалу. В розвинутих країнах ці фактори стимулюють процвітання та добробут, натомість вітчизняна економіка потребує суттєвої реформи. Невміле використання ресурсів призводить до необхідності визначення виробничого потенціалу, регіонів-домінантів та можливостей для розвитку підприємництва.

У світі доведено, що надмірна державна присутність заважає підприємництву «дихати на повну», потрібні лише стимулюючі дії. Регулювання це залишки адміністративно-командного типу економіки, а створення середовища для розвитку має бути державним пріоритетом підприємницького напрямку.

Механізми стимулювання повинні базуватися на податкових та бюджетних важелях, які створюють можливості для інвестицій та економічного росту. Та першою умовою для їх застосування є вияв потенціалу в даному секторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема визначення підприємницького потенціалу та його побудови займалися вітчизняні та зарубіжні науковці, серед яких Н.І. Майорова, Е.А. Суцценко, Т.Б. Щира, М.В. Савченко, А.А. Мазаракі.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Не має однозначності у питанні щодо складових та підходів підприємницького потенціалу регіону. Тому дане питання потребує ширшого розгляду та актуальних пропозицій.

Метою статті є оцінка підприємницького потенціалу регіонів на основі авторського підходу, визначення провідних секторів економічної діяльності для окремих регіонів України.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи проблеми розвитку підприємництва, варто сказати, що система оцінки підприємницької діяльності на основі стандартних моделей не приносить економічного ефекту, оскільки не враховує можливостей регіонів, його потенціалу та виробничих потужностей. Тобто в основу цих досліджень закладені макроекономічні показники, а диференціація регіонів за стратегічними ознаками не врахована (рис.).

Отже, диференціацію регіонів варто здійснювати за поданими ознаками, це дозволить визначити регіони доміанти та провідні галузі для розвитку території.

Потенціал регіону за територіальними ознаками розподіляється за кількісними та якісними факторами регіону.

Кількісні фактори дають змогу оцінити демографічну складову та географічні особливості для розвитку (табл. 1).

Географічні умови регіонів сформувалися історично, за рахунок здійснення підприємницької діяльності що диктувалась природними умовами та економічним кліматом. Адміністративний поділ областей надає переваги одним регіонам та доповняє інші. Міжрегіональні показники показують, що за чисельністю наявного населення найвищі показники концентрації у Донецькій, Дніпропетровській областях та м. Києві. У Донецькій і Дніпропетровській областях переважає міське населення 90,75 та 83,6%. Деяко менші показники чисельності у Харківській на 1565,9 тис. осіб, а у Львівській області – на 1759,4 тис. осіб.

Територіальний розподіл територій згідно із показниками показує, що найбільша за площею Одеська область, величина якої перевищує площу Чернівецької області майже в чотири